

Міністерство освіти і науки України

Модельна навчальна програма
«Здоров'я, безпека та добробут. 7–9 класи (інтегрований курс)»
для закладів загальної середньої освіти
(автори: Василенко С. В., Колотій Л. П.)

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»
(наказ Міністерства освіти і науки України від 16 серпня 2023 року № 1001)

Вступна частина

Модельна навчальна програма (МНП) «Здоров'я, безпека та добробут (інтегрований курс)» розроблена для циклу базового предметного навчання у 7–9 класах на основі Державного стандарту базової середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898), Типової освітньої програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти (наказ МОН України від 19 лютого 2021 р. № 235), МНП для адаптаційного циклу, 5–6 класів закладів загальної середньої освіти (автори: Василенко С. В., Коваль Я. Ю, Колотій Л. П.) від 2020 р. та відповідно до положень Концепції Нової української школи (2016 р.).

Метою соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі є розвиток особистості учня та учениці, здатності до самоусвідомлення, гармонійної соціальної та міжособистісної взаємодії, спрямованої на збереження власного здоров'я та здоров'я інших осіб, можливості дбати про безпеку, виявляти підприємливість для забезпечення власного і суспільного добробуту.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання із соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі передбачають, що учень / учениця:

- турбується про особисте здоров'я та безпеку, реагує на чинники, що становлять загрозу для життя, здоров'я, добробуту;
- визначає альтернативи, прогнозує наслідки, ухвалює рішення для власної безпеки та безпеки інших осіб, здоров'я і добробуту;
- усвідомлює цінність здорового способу життя, аналізує й оцінює ризики для безпеки власної та суспільної;
- виявляє підприємливість і поводить етично для добробуту власного та інших осіб.

Роль і значення інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» полягають у реалізації мети й завдань соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі, спрямуванні вчителя на підготовку учнів та учениць до самостійної, відповідальної й етичної поведінки.

Мета інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» – виховання в учнів та учениць відповідальності за своє здоров'я, особисту безпеку, власний добробут і добробут своєї родини; етичної поведінки та ціннісного ставлення до особистості й поваги до інтересів інших людей, родини, громади, держави; усвідомлення ролі освіти як важливого чинника успішного майбутнього; розвиток якостей, необхідних для вибору здорового способу життя та адекватної поведінки в небезпечних і надзвичайних ситуаціях.

Завдання інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут»:

- мотивувати учнів та учениць зберігати та зміцнювати фізичне, психічне та соціальне здоров'я;

- виховувати стійке переконання щодо пріоритету здорового способу життя для забезпечення гармонійного фізичного та психічного розвитку, добробуту;
- формувати в учнів та учениць навички безпечної поведінки в умовах повсякденного життя, уміння в небезпечних і надзвичайних ситуаціях ухвалювати рішення для збереження здоров'я, безпеки та добробуту;
- навчити здійснювати заходи самопомоги та надавати першу домедичну допомогу;
- ознайомити учнів та учениць з основними принципами соціалізації у шкільному колективі, родині, громаді;
- виховувати стійкі переконання цінувати свою особистість, власні принципи та поважати інтереси інших людей, родини, громади, держави;
- формувати в учнів та учениць мотивацію до навчання та здобуття освіти, створення необхідних умов для самопізнання, позитивної самооцінки та всебічної самореалізації на прикладах життєвого успіху видатних українців;
- розвивати якості та риси характеру, необхідні для вибору здорового способу життя та адекватної поведінки в небезпечних і надзвичайних ситуаціях;
- виховувати дбайливе ставлення до навколишнього природного середовища, до особистого здоров'я, особистої безпеки;
- формувати в учнів та учениць інтелектуальні й творчі навички проєктної і навчально-дослідницької діяльності.

Реалізація мети інтегрованого курсу та його завдань відбувається на засадах компетентнісного підходу, принципах дитиноцентризму і природовідповідності, практичної спрямованості й наступності, адаптивності й емоційності навчання, інтеграції та формування ключових компетентностей як результатів навчання.

Програма інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» ґрунтується на принципі концентричності та є логічним продовженням соціальної та здоров'язбережувальної компоненти інтегрованого курсу «Я досліджую світ» початкової школи та інтегрованого курсу адаптаційного циклу 5–6 класів. Контент змістових ліній, наскрізних розділів програми розширюється й ускладнюється відповідно до вікових потреб і пізнавальних можливостей учнів та учениць наступних класів базової школи.

Пріоритетом інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» є виховання відповідального ставлення до власного життя, здоров'я, добробуту; розвиток критичного мислення; встановлення залежності між станом довкілля і рівнем безпеки, здоров'я та добробуту суспільства; робота з пошуку, аналізу та логічної організації інформації про безпеку, здоров'я і добробут (особистий, родинний, суспільний) із використанням цифрових технологій; визначення своїх слабких і сильних сторін для проєктування майбутньої професійної діяльності та власного добробуту.

Модельна навчальна програма розрахована на кількість годин, рекомендовану Типовою освітньою програмою для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти: 105 годин на цикл базового предметного навчання (7 клас – 35 год; 8 клас – 35 год, 9 клас – 35 год). Вона містить інваріантну частину, яка слугує досягненню очікуваних результатів, і варіативну – творчу компоненту, реалізовану у вигляді проєктної діяльності.

Зміст програми структуровано за чотирма змістовими лініями, що представлені наскрізними розділами:

1. Мої самостійні та відповідальні рішення для безпеки.
2. Моя освіта, життєві плани й добробут.
3. Емоційне і соціальне здоров'я.
4. Дбаємо про власний організм.

Розділ 1 «Мої самостійні та відповідальні рішення для безпеки» націлений на формування навичок уникнення чинників ризику природного, техногенного, соціального та побутового характеру; уміння прогнозувати наслідки будь-яких дій, обирати моделі безпечної поведінки, ухвалювати зважені рішення у різноманітних життєвих ситуаціях, зокрема непередбачених і надзвичайних, для збереження здоров'я і життя власного та інших людей.

Розділ 2 «Моя освіта, життєві плани й добробут» присвячено визначенню стилю навчання і шляхів його вдосконалення, прагнень у сфері особистісного розвитку, виявленню власних освітніх потреб, бажань та інтересів; питанням постановки цілей і шляхів їх досягнення, раціонального розподілу власних інтелектуальних, фізичних, емоційних та інших ресурсів для забезпечення поступу в навчанні; створенню плану професійного майбутнього, свідомому вибору дій для реалізації фінансових цілей.

Розділ 3 «Емоційне і соціальне здоров'я» стосується важливості прийняття соціальних та емоційних змін, які відбуваються в період емоційного й статевого дозрівання; визнання права кожної людини на індивідуальне (відмінне від інших) сприйняття дійсності, ефективної протидії насиллю й цькуванню, маніпуляціям у тому числі в цифровому середовищі; вибору ефективної стратегії поведінки в конфліктній ситуації; усвідомлення потреби у власній волонтерській діяльності.

Розділ 4 «Дбаємо про власний організм» містить інформацію щодо практичних навичок самообслуговування, уміння дбати про власний організм, уникати шкідливих звичок, вибору способів проведення дозвілля. У розділі обґрунтовано вплив безпечної поведінки на збереження життя і здоров'я, важливість усвідомленого вибору з урахуванням користі й задоволення (радості); описано способи надання самопомоги та першої домедичної допомоги іншим особам.

Вибір шляхів реалізації мети соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі та завдань інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» обумовлено особливостями організації освітнього процесу через діяльнісне навчання, групу взаємодію, використання ІКТ, цифрових технологій та інструментів.

Освітній процес можна організувати як у класі, так і поза його межами; **за потреби може бути організовано здобуття освіти за індивідуальною освітньою траєкторією учня.**

Учителю запропоновано свободу вибору контенту (основна частина цієї програми), видів навчальної діяльності, методів і технологій (прикінцева частина, табл. 1–5), що якнайкраще сприяють формуванню ключових компетентностей, використанню компетентнісного потенціалу соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі для досягнення очікуваних результатів, дають змогу пов'язувати вивчене з практичним життям та враховують індивідуальність учнів та учениць.

Основна частина

7 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності
1. Мої самостійні та відповідальні рішення для безпеки <i>Учень та учениця:</i>		
використовує пропонований алгоритм дій у небезпечних ситуаціях на основі знань і власного досвіду [9 СЗО 1.1.1-2] користується попередженнями та інструкціями про безпеку [9 СЗО 1.1.1-3] ідентифікує способи й можливості надання домедичної допомоги та звертається до необхідних служб відповідно до ситуації [9 СЗО 1.3.1-2] оцінює ймовірність ризику виникнення небезпечної ситуації внаслідок власної діяльності [9 СЗО 2.1.1-2] діє за стандартними моделями у разі виникнення небезпеки природного, техногенного характеру і побутового походження [9 СЗО 2.4.1-4]	Цінність життя. Відповідальність за власне здоров'я. Спосіб життя та добробут. Безпека особистості та її принципи. Загрози для безпеки; види небезпек (природна, техногенна, соціальна). Ризики довкілля, їх види та рівні. Безпека в умовах воєнного стану, інформація та	<ul style="list-style-type: none"> ● Мікрофон. ● Мозковий штурм. ● Microlearning. ● Аналіз тексту. ● Формування критичного мислення. ● Формування медіаграмотності. ● Створення лепбуків. ● Компетентнісні завдання (КП): – самооцінка здоров'я;

<p>розуміє переваги здорового способу життя для збереження здоров'я та особистого добробуту [9 СЗО 3.1.1-1]</p> <p>застосовує формули, графічні та статистичні методи, розрахунки, моделі для вирішення побутових питань і життєвих ситуацій [9 СЗО 3.1.1-3]</p> <p>визначає особливості поведінки у безпечних і небезпечних життєвих ситуаціях [9 СЗО 3.3.1-3]</p> <p>активно шукає, порівнює і зіставляє різні джерела інформації, які допомагають зменшити ризики під час ухвалення рішень [9 СЗО 4.2.1-1]</p> <p>уникає небезпечного / шкідливого контенту [9 СЗО 4.2.1-2]</p> <p>виробляє критерії оцінки контенту на основі знань і власного життєвого досвіду [9 СЗО 4.2.1-3]</p>	<p>дезінформація.</p> <p>Безпека на дорогах: поведінка пасажирів легкового автомобіля; небезпечні вантажі; поведінка учасника та свідка ДТП.</p> <p>Безпека оселі: користування електроприладами, газовими приладами, використання засобів побутової хімії.</p> <p>Пожежна безпека в громадському приміщенні (школі).</p>	<p>– алгоритм дій після оголошенні повітряної тривоги;</p> <p>– поведінка пасажирів у разі ДТП;</p> <p>– алгоритм дій під час пожежі в громадському приміщенні.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Пірингове оцінювання (P2P). • Рефлексія.
<p>2. Моя освіта, життєві плани й добробут <i>Учень та учениця:</i></p>		
<p>керує власною поведінкою для збереження здоров'я та добробуту (власного та інших осіб) [9 СЗО 2.4.1-5]</p> <p>доводить переваги здорового способу життя для особистого добробуту [9 СЗО 3.1.1-1]</p> <p>застосовує прийоми активного слухання, надання зворотного зв'язку, фокусування уваги на ресурсах тощо для вирішення конфліктної ситуації у навчанні [9 СЗО 1.3.2-1]</p> <p>обирає модель поведінки, безпечної для добробуту, що приносить користь і задоволення [9 СЗО 3.4.1-1]</p> <p>володіє техніками підтримки і відновлення життєвих ресурсів [9 СЗО 3.4.1-4]</p> <p>оцінює свої сильні (зокрема талант, здібності) та слабкі сторони, використовує власний навчальний потенціал без</p>	<p>Особиста система цінностей підлітків. Цінності матеріальні й духовні.</p> <p>Уміння вчитися і прогрес у навчанні.</p> <p>Умови успішного навчання: активне слухання, фокусування уваги, розвиток пам'яті, розширення каналів сприйняття інформації, розвиток креативності.</p> <p>Планування часу та безпека в цифровому середовищі.</p> <p>Відновлення життєвих сил.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Мікрофон. • Мозковий штурм. • Інтерв'ю. • Навчаючи вчусь. • Театралізація. • Створення інтелектуальних карт. • Створення цифрових продуктів. • Мейкерство. • Прес. • Компетентнісні завдання (КП):

<p>шкоди для здоров'я [9 СЗО 4.1.1-3] залучає авторитетний досвід і безпечні для здоров'я практики для оптимізації власної навчальної діяльності [9 СЗО 4.1.1-4] активно шукає, порівнює і зіставляє різні джерела інформації, які допомагають зменшити ризики під час ухвалення рішень щодо власного добробуту [9 СЗО 4.2.1-1] уникає небезпечного / шкідливого контенту [9 СЗО 4.2.1-2] виробляє критерії оцінки контенту на основі знань і власного життєвого досвіду [9 СЗО 4.2.1-3] формує корисні звички через систематичність повторення [9 СЗО 4.3.1-2] ощадно використовує ресурси, зважаючи на можливість повторного використання, ремонту й переробки [9 СЗО 4.5.1-1] критично оцінює надмірність потреб і перебільшене споживання [9 СЗО 4.5.1-3] володіє інструментами планування та контролю доходів і витрат [9 СЗО 4.9.2-2]</p>	<p>Здібності й таланти. Родинні професійні династії. Добробут і споживання: суспільний та особистий добробут; складники добробуту. Якість життя і спосіб життя; рівень і умови життя. Родовід. Культура споживання; поведінка відповідального споживача. Потреби людини та обмеженість ресурсів. Планування доходів і витрат. Витрати родини (свої) для підтримання здоров'я, безпеки й добробуту. Стратегії сталого використання ресурсів: повторне використання, ремонт і переробка. Дбайливе ставлення до власного майна й недоторканність чужого.</p>	<p>– колесо балансу життєвих цінностей; – навчаємося планувати час; – вправи на концентрацію уваги, розвиток пам'яті, уваги. – «дерево родоводу»; – бюджет екскурсії / подорожі.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Пірингове оцінювання (P2P). • Рефлексія.
<p>3. Емоційне і соціальне здоров'я <i>Учень та учениця:</i></p>		
<p>усвідомлює право кожної людини на індивідуальне (відмінне від інших) сприйняття дійсності [9 СЗО 1.2.1-1] виявляє ознаки булінгу, насилля, зокрема в цифровому середовищі, знає способи протидії насиллю і цькуванню, ресурси для повідомлення про виявлені випадки [9 СЗО</p>	<p>Емоційний і соціальний розвиток підлітка. Емоції та здоров'я (психічне та емоційне здоров'я). Емоційний інтелект</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Мікрофон. • Мозковий штурм. • Створення цифрових продуктів. • Microlearning.

<p>1.2.1-2] відстоює право кожного на особистий простір, визнає приватність інших осіб [9 СЗО 1.2.1-3] застосовує прийоми активного слухання, надання зворотного зв'язку, невербальної підтримки, фокусування уваги на ресурсах тощо для вирішення конфліктної ситуації [9 СЗО 1.3.2-1] обґрунтовує рівень ризиків у ситуаціях жорстокого поводження із тваринами [9 СЗО 2.1.1-5] визначає наслідки соціальних впливів на ухвалення рішення щодо власного здоров'я, безпеки, добробуту та здоров'я, безпеки, добробуту інших осіб (реклама, вплив інших осіб, медійна інформація тощо) [9 СЗО 2.2.1-5] дотримується правил безпечних стосунків під час міжособистісного спілкування [9 СЗО 2.4.1-2] дотримується гігієнічних правил і норм особистої і суспільної поведінки [9 СЗО 2.4.1-3] діє за стандартними моделями у разі виникнення небезпеки соціального характеру [9 СЗО 2.4.1-4] застосовує формули, графічні та статистичні методи, розрахунки, моделі для розуміння соціальних явищ, вирішення життєвих ситуацій [9 СЗО 3.1.1-3] обирає доцільну стратегію поведінки в конфлікті [9 СЗО 4.4.1-4] виступає посередником у запобіганні чи вирішенні конфлікту [9 СЗО 4.7.1-2] дотримується правил комфортного співіснування, розробляє на їх основі власні [9 СЗО 4.8.2-1] етично поводить з живою природою, турботливо ставиться до тварин, рослин [9 СЗО 4.8.2-2] визначає способи добродійної діяльності [9СЗО 4.10.1-1]</p>	<p>(гуманність, чуйність). Підліток і соціум. Кола спілкування підлітка. Міжособистісне спілкування підлітків. Гігієна суспільної поведінки. Етична поведінка для поліпшення здоров'я, безпеки і добробуту. Конфлікти і здоров'я. Булінг і протидія його проявам. Стрес та організм. Психологічна рівновага загалом і в разі виникнення небезпеки соціального характеру. ЗМІ. Реклама. Етична поведінка з тваринами та рослинами – повага до живої природи. Добродійна діяльність. Допомога іншим особам, підтримка осіб з особливими потребами.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Театралізація. • Сторітелінг. • Активне читання. • Формування критичного мислення. • Створення інтелектуарт. • Компетентнісні завдання (КП): <p>– способи уникнення шкільного стресу; – стратегії розв'язання конфлікту; – телефони медичних закладів, психологічних і соціальних служб для молоді, кабінетів довіри; – складання рейтингу телепередач; – створення соціальної реклами про здоровий спосіб життя.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Пірінгове оцінювання (P2P). • Рефлексія.
--	--	--

4. Дбаємо про власний організм

Учень та учениця:

ідентифікує способи і можливості надання домедичної допомоги та звертається до необхідних служб відповідно до ситуації [9 СЗО 1.3.1-2]
моделює власну стратегію здорового способу життя (достатня рухова активність, здорове харчування), відмову від шкідливих звичок (вживання наркотиків) [9 СЗО 2.3.1-2]
ухвалює обґрунтовані рішення щодо можливостей використання та відновлення власних життєвих ресурсів [9 СЗО 2.3.1-3]
керує власною поведінкою для збереження здоров'я та добробуту (власного та інших осіб) [9 СЗО 2.4.1-5]
доводить переваги здорового способу життя для збереження здоров'я [9 СЗО 3.1.1-1]
застосовує формули, графічні та статистичні методи, розрахунки, моделі для експресоцінки і моніторингу стану здоров'я [9 СЗО 3.1.1-3]
вибирає рішення з позиції їхнього впливу на формування здоров'я [9 СЗО 3.1.1-4]
встановлює взаємозв'язок і пояснює взаємозумовленість фізичних, психічних та інших змін в організмі в підлітковому віці [9 СЗО 3.2.1-1]
аналізує вплив ставлення людей до власного тіла і його змін на їхнє здоров'я, самооцінку й поведінку [9 СЗО 3.2.1-2]
активно шукає, порівнює і зіставляє різні джерела інформації, які допомагають зменшити ризики від ухвалення рішень щодо власного здоров'я [9 СЗО 4.2.1-1]

Вікові особливості розвитку підлітків: «гормональна буря», стать чоловіча й жіноча.
Як поліпшити фізичну форму – чинники впливу на стан здоров'я.
Збалансоване меню.
Особливості шкіри підлітка.
Догляд за шкірою та волоссям.
Інфекційні та неінфекційні захворювання.
Хвороби цивілізації (серцево-судинні, онкологічні, респіраторні захворювання, ожиріння, розлади психічного здоров'я, ВІЛ-СНІД, туберкульоз, малярія).
Епідемії та пандемії.
Профілактика захворювань: захист здоров'я, вакцинація, карантин.

- Мікрофон.
- Мозковий штурм.
- Flipped Classroom.
- Microlearning.
- Ажурна пилка.
- Компетентнісні завдання (КП):
 - способи поліпшити фізичну форму;
 - створення антитютюнової, антиалкогольної, антинаркотичної реклами.
- Пірингове оцінювання (P2P).
- Рефлексія.

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності
<p>1. Мої самостійні та відповідальні рішення для безпеки <i>Учень та учениця:</i></p>		
<p>демонструє модель безпечної поведінки відповідно до суспільних та особистих цінностей у соціальному та природному середовищі [9 СЗО 1.1.1-1] використовує певні нормативно-правові документи щодо безпеки, здоров'я та добробуту, робить висновки, обґрунтовує відповідальність за порушення визначених у документах норм [9 СЗО 1.1.1-4] розрізняє прийнятні чи неприйнятні ризики в небезпечних ситуаціях природного, техногенного характеру і побутового походження [9 СЗО 2.2.1-2] обґрунтовує рівень ризику неналежного використання речовин, що можуть становити небезпеку (ліки, алкоголь, побутова хімія тощо) [9 СЗО 2.1.1-3] використовує протоколи реагування в небезпечних ситуаціях [9 СЗО 2.4.1-1] доводить переваги здорового способу життя для збереження здоров'я та особистого добробуту [9 СЗО 3.1.1-1] застосовує формули, графічні та статистичні методи, розрахунки, моделі для вирішення побутових питань і життєвих ситуацій [9 СЗО 3.1.1-3] вибирає рішення з позиції їх впливу на формування безпеки і добробуту [9 СЗО 3.1.1-4] уникає небезпечного / шкідливого контенту [9 СЗО 4.2.1-2] виробляє критерії оцінки контенту на основі знань і власного життєвого досвіду [9 СЗО 4.2.1-3]</p>	<p>Цінність життя та безпека особистості. Загрози для безпеки, види небезпек (природна, техногенна, соціальна). Надзвичайні ситуації: причини і наслідки. Захист людей у надзвичайній ситуації та в період ліквідації її наслідків: основні принципи порятунку, засоби індивідуального захисту, зниження ризику від артобстрілу, порядок дій під час повітряної тривоги, домедична допомога потерпілим, термічні опіки. Безпека на дорозі: пріоритети дорожнього руху, дорожня аварійність та способи її уникнення, безпека мотоцикліста й пасажира мотоцикла. Екологічна безпека. Кібербезпека.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Мікрофон. • Мозковий штурм. • Активне читання. • Microlearning. • Прес. • Токшоу. • Компетентнісні завдання (КП): <p>– аналіз повідомлень засобів масової інформації про надзвичайні ситуації; – визначення пріоритетів у дорожньому русі; – вироблення навичок відмови від ризикованих пропозицій, пов'язаних із мотоциклом; – формування навичок надання домедичної допомоги потерпілому; – моя кібербезпека.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Пірингове оцінювання (P2P). • Рефлексія.

2. Моя освіта, життєві плани й добробут

Учень та учениця:

доводить переваги здорового способу життя для особистого добробуту [9 СЗО 3.1.1-1]
обирає модель поведінки, безпечної для добробуту, що приносить користь і задоволення [9 СЗО 3.4.1-1]
володіє техніками підтримки і відновлення життєвих ресурсів [9 СЗО 3.4.1-4]
вибирає доцільні та ефективні навчальні засоби та стратегії, враховуючи особливості власного організму [9 СЗО 4.1.1-2]
уникає небезпечного / шкідливого контенту [9 СЗО 4.2.1-2]
виробляє критерії оцінки контенту на основі знань і власного життєвого досвіду [9 СЗО 4.2.1-3]
розробляє план власних дій, визначає мотивацію, фіксує результати, адекватно оцінює свої сили [9 СЗО 4.3.1-2]
використовує свій і чужий позитивний досвід [9 СЗО 4.3.1-3]
планує і за потреби обмежує використання ресурсів на різні періоди, враховуючи цілі сталого розвитку [9 СЗО 4.5.1-2]
визначає мотивацію власної діяльності, формулює мету і цілі діяльності [9 СЗО 4.6.1-1]
планує витрати родини (свої) для підтримання здоров'я, безпеки й добробуту [9 СЗО 4.6.1-2]
визначає шлях до реалізації короткострокових цілей, розробляє план відповідно до своїх сильних сторін, інтересів і досвіду [9 СЗО 4.6.1-3]
визначає потребу витрат часу на різні види діяльності [9 СЗО 4.6.1-4]

Життєві цінності.
Навичка «уміння вчитися».
Складові, способи та засоби успішного навчання. Бар'єри ефективного навчання.
Стратегії та особистий прогрес у навчанні.
Становлення особистості.
Самоврядування та лідерство.
Постановка та досягнення цілей: короткострокові та довгострокові цілі, можливості та ідеї, ресурси, власний життєвий досвід, виключення шкідливого контенту.
Підтримка і відновлення життєвих ресурсів.
Переваги здорового способу життя для особистого добробуту.
Підприємливість та етична поведінка для поліпшення здоров'я, безпеки й добробуту.
Фінансове здоров'я і грамотність: попит і пропозиція, ринкова ціна, торгівля, форми власності, страхування, пенсія, податки, курс валюти тощо.

- Мікрофон.
- Мозковий штурм.
- Формування критичного мислення.
- Коло ідей.
- Створення цифрових продуктів.
- Створення інтелектуальних завдань (КП):
 - алгоритм постановки і досягнення мети;
 - вибір засобів успішного навчання;
 - стратегії особистого прогресу.
- Пірингове оцінювання (P2P).
- Рефлексія.

<p>пояснює прості економічні концепції (попит і пропозиція, ринкова ціна, торгівля, форми власності, страхування, пенсія, податки, курс валюти тощо) [9 СЗО 4.9.1-1]</p>		
<p>3. Емоційне і соціальне здоров'я <i>Учень та учениця:</i></p>		
<p>Ідентифікує булінг, насилля, зокрема в цифровому середовищі, знає способи протидії насиллю і цькуванню, ресурси для повідомлення про виявлені випадки [9 СЗО 1.2.1-2]</p> <p>поводиться впевнено, здійснюючи самоконтроль у конфліктних і небезпечних життєвих ситуаціях [9 СЗО 1.3.2-2]</p> <p>обирає ефективну стратегію поведінки в конфліктній ситуації [9 СЗО 1.3.2-3]</p> <p>визначає рівень імовірних ризиків у ситуаціях міжособистісного спілкування [9 СЗО 2.1.1-4]</p> <p>розрізняє прийнятні чи неприйнятні ризики в небезпечних ситуаціях соціального характеру [9 СЗО 2.2.1-2]</p> <p>ухвалює обґрунтовані рішення щодо можливостей використання та відновлення власних життєвих ресурсів [9 СЗО 2.3.1-3]</p> <p>дотримується правил безпечних стосунків під час міжособистісного спілкування [9 СЗО 2.4.1-2]</p> <p>дотримується гігієнічних правил і норм особистої і суспільної поведінки [9 СЗО 2.4.1-3]</p> <p>керує власною поведінкою для збереження здоров'я та добробуту (власного та інших осіб) [9 СЗО 2.4.1-5]</p> <p>застосовує формули, графічні та статистичні методи, розрахунки, моделі для розуміння соціальних явищ, вирішення побутових питань і життєвих ситуацій [9 СЗО 3.1.1-3]</p>	<p>На порозі дорослого життя: розвиток особистості, її психічних процесів. Соціальні ролі й життєві навички в сучасному світі. Краса і здоров'я: вікові зміни організму як ознака дорослішання. Духовний і моральний розвиток особистості: складники духовного здоров'я; моральні та етичні цінності. Спілкування хлопців і дівчат: особливості поведінки та її наслідки. Булінг і протидія його проявам. Права, обов'язки і правова відповідальність неповнолітніх. Захист від кримінальних небезпек. Небезпека деструктивних соціальних впливів. Уникнення нападу, пограбування та залучення до</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Мікрофон. • Мозковий штурм. • Microlearning. • Активне читання. • Сторітелінг. • Токшоу. <ul style="list-style-type: none"> • Компетентнісні завдання (КП): <ul style="list-style-type: none"> – самооцінка рівня зрілості й готовності до дорослого життя; – відпрацювання вмінь уникати нападу, пограбування, залучення до деструктивних соціальних угруповань; – волонтерство восьмикласників та восьмикласниць. • Пірингове оцінювання (P2P). • Рефлексія.

<p>демонструє відмову від віктимної поведінки [9 СЗО 3.4.1-3]</p> <p>конструктивно спілкується в різних життєвих ситуаціях, що стосуються здоров'я, безпеки та добробуту [9 СЗО 4.4.1-1]</p> <p>використовує активне слухання під час комунікації; виявляє здатність зрозуміти стан і наміри співрозмовника [9 СЗО 4.4.1-2]</p> <p>сприймає конструктивні пропозиції (критику) як нові можливості і стимули до вдосконалення [9 СЗО 4.4.1-3]</p> <p>корегує власні цілі, зважаючи на цілі та інтереси групи [9 СЗО 4.7.1-5]</p> <p>виокремлює прояви дискримінації [9 СЗО 4.8.1-3]</p> <p>обґрунтовує сутність волонтерської діяльності, визначає власні можливості участі [9 СЗО 4.10.1-2]</p> <p>пояснює значення волонтерського руху в Україні [9 СЗО 4.10.1-3]</p>	<p>деструктивних соціальних угруповань.</p> <p>Підтримка осіб з особливими потребами.</p> <p>Прийняття відмінностей між людьми. Толерантне ставлення до поглядів і переконань, інтересів і потреб інших осіб.</p> <p>Волонтерство, волонтерський рух в Україні.</p>	
<p>4. Дбаємо про власний організм <i>Учень та учениця:</i></p>		
<p>ідентифікує способи і можливості надання домедичної допомоги та звертається до необхідних служб відповідно до ситуації [9 СЗО 1.3.1-2]</p> <p>моделює власну стратегію здорового способу життя (достатня рухова активність, здорове харчування), відмову від шкідливих звичок (вживання алкоголю, тютюну та інших хімічних речовин) [9 СЗО 2.3.1-2]</p> <p>ухвалює обґрунтовані рішення щодо можливостей використання та відновлення власних життєвих ресурсів [9 СЗО 2.3.1-3]</p> <p>доводить переваги здорового способу життя для збереження здоров'я [9 СЗО 3.1.1-1]</p>	<p>Стратегія здорового способу життя й чинники впливу на стан здоров'я.</p> <p>Ставлення до власного тіла і його вікових змін.</p> <p>Фізичні якості людини та фізична активність.</p> <p>Оздоровчі системи.</p> <p>Здорове харчування: харчові звички та здоров'я, дієтичне харчування.</p> <p>Харчові отруєння й надання</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Мікрофон. ● Мозковий штурм. ● Акваріум. ● Дискусія. <ul style="list-style-type: none"> ● Компетентнісні завдання (КП): – аналіз оздоровчих систем; – вибір рухової активності; – відпрацювання навичок домедичної допомоги у випадках харчових отруєнь.

<p>застосовує формули, графічні та статистичні методи, розрахунки, моделі для експресоцінки і моніторингу стану здоров'я [9 СЗО 3.1.1-3]</p> <p>вибирає рішення з позиції їх впливу на формування здоров'я [9 СЗО 3.1.1-4]</p> <p>встановлює взаємозв'язок і пояснює взаємозумовленість фізичних, психічних та інших змін в організмі в підлітковому віці [9 СЗО 3.2.1-1]</p> <p>аналізує вплив ставлення людей до власного тіла і його змін на їхнє здоров'я, самооцінку і поведінку [9 СЗО 3.2.1-2]</p> <p>обирає модель поведінки, безпечної для здоров'я, що приносить користь і задоволення [9 СЗО 3.4.1-1]</p>	<p>домедичної допомоги у разі отруєння.</p> <p>Психоактивні речовини (алкоголь, тютюн, хімічні речовини) та їхній вплив на готовність до дорослого життя.</p> <p>Взаємозв'язок і взаємозумовленість фізичних, психічних та інших змін в організмі підлітків.</p> <p>Модель поведінки, безпечної для здоров'я, що приносить користь і задоволення.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Пірингове оцінювання (P2P). • Рефлексія.
--	---	---

9 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності
<p>1. Мої самостійні та відповідальні рішення для безпеки</p> <p><i>Учень та учениця:</i></p>		
<p>складає алгоритм дій у небезпечних ситуаціях на основі знань і власного досвіду [9 СЗО 1.1.1-2]</p> <p>аналізує, використовує нормативно-правові документи щодо безпеки, здоров'я та добробуту, робить висновки, обґрунтовує відповідальність за порушення визначених у цих документах норм [9 СЗО 1.1.1-4]</p> <p>досліджує та оцінює рівень ризиків у навколишньому середовищі для особистого здоров'я і безпеки, передбачає способи уникнення або зменшення виявлених небезпек [9 СЗО 2.1.1-1]</p> <p>установлює причиново-наслідкові зв'язки різних чинників</p>	<p>Цінність життя.</p> <p>Безпека людини.</p> <p>Забезпечення базових потреб людини.</p> <p>Оцінювання ризиків та способи уникнення або зменшення виявлених небезпек.</p> <p>Причини та наслідки негативного впливу різних чинників небезпечних</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Мікрофон • Мозковий штурм • Microlearning • Аналіз тексту • Створення інтелектуальних карт • Ажурна пилка • Компетентнісні завдання (КП): – оцінювання рівня ризику

<p>небезпечних ситуацій природного, техногенного характеру і побутового походження [9 СЗО 2.2.1-1] вибирає доцільні (ефективні) стратегії прийняття рішень з користю для власної безпеки і безпеки інших осіб та добробуту [9 СЗО 2.3.1-1] обирає здоровий спосіб життя, розуміючи його переваги для збереження здоров'я та особистого добробуту [9 СЗО 3.1.1-1] обирає з-поміж альтернативних варіантів оптимальні способи розв'язання проблем [9 СЗО 3.1.1-2] застосовує формули, графічні та статистичні методи, розрахунки, моделі для вирішення побутових питань і життєвих ситуацій [9 СЗО 3.1.1-3] ухвалює самостійні та відповідальні рішення з позиції їхнього впливу на формування безпеки і добробуту [9 СЗО 3.1.1-4] уникає небезпечного / шкідливого контенту [9 СЗО 4.2.1-2] виробляє критерії оцінки контенту на основі знань і власного життєвого досвіду [9 СЗО 4.2.1-3] реалізує в законний спосіб власні потреби та інтереси, враховуючи свої можливості, виявляючи наполегливість [9 СЗО 4.3.1-1]</p>	<p>ситуацій природного, техногенного характеру і побутового походження. Алгоритми дій у небезпечних ситуаціях різного походження; допомога в разі небезпеки. Стратегії ухвалення рішень із користю для власної безпеки й безпеки інших осіб. Стратегія безпеки України. Сфери національної безпеки. Законодавство щодо безпеки України. Екологічне законодавство. Екологічна самосвідомість. Глобальні загрози, породжені діяльністю людства. Взаємозв'язок особистої, національної та глобальної безпеки.</p>	<p>для власного життя і здоров'я; – аналіз законодавчих документів України щодо безпеки; – вплив екологічного законодавства на екологічну свідомість громадян.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Пірингове оцінювання (P2P). • Рефлексія.
<p>2. Моя освіта, життєві плани й добробут <i>Учень та учениця:</i></p>		
<p>доводить переваги здорового способу життя для особистого добробуту [9 СЗО 3.1.1-1] обирає модель поведінки, безпечної для добробуту, що приносить користь і задоволення [9 СЗО 3.4.1-1] обирає здорові альтернативи для досягнення успіху, виявляє ресурси і можливості для їх реалізації [9 СЗО</p>	<p>Сфери життя людини та ціннісні орієнтири. Європейські цінності. Гордість за теперішні здобутки України. Життєва самоідентифікація та</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Мікрофон. • Мозковий штурм. • Аналіз тексту. • Створення інтелекткорт. • Коло ідей.

<p>3.4.1-2] володіє техніками підтримки і відновлення життєвих ресурсів [9 СЗО 3.4.1-4] визначає пріоритети в різних сферах власної навчальної діяльності, раціонально розподіляючи власні інтелектуальні, фізичні, емоційні та інші ресурси для забезпечення поступу в навчанні [9 СЗО 4.1.1-1] аналізує інформацію щодо професій та їх здобуття [9 СЗО 4.1.1-5] уникає небезпечного / шкідливого контенту [9 СЗО 4.2.1-2] виробляє критерії оцінки контенту на основі знань і власного життєвого досвіду [9 СЗО 4.2.1-3] розробляє план власних дій, визначає мотивацію, фіксує результати, адекватно оцінює свої сили [9 СЗО 4.3.1-2] моделює нові можливості власного розвитку з урахуванням труднощів і невдач [9 СЗО 4.3.1-4] створює власний гнучкий план професійного майбутнього [9 СЗО 4.6.2-1] обґрунтовує взаємозв'язок між професійним, особистим і сімейним майбутнім [9 СЗО 4.6.2-2] свідомо обирає послідовність дій щодо реалізації фінансових цілей [9 СЗО 4.9.2-1] розуміє наслідки запозичень і заборгованості для досягнення фінансових цілей [9 СЗО 4.9.2-3] оцінює вартість витрат на формування (підтримку) здоров'я і порівнює їх із витратами на лікування й реабілітацію [9 СЗО 4.9.2-4] пояснює законодавче підґрунтя економічних процесів (свої права та обов'язки, захист прав споживачів тощо) [9 СЗО 4.9.2-5]</p>	<p>сене життя. Ідеали і світогляд. Визначення цілей та розробка планів у різних сферах життя. Самооцінка можливостей, самопізнання й самовизначення. Формування особистості: ідеї та ресурси. Самовиховання характеру. Методи і стилі навчання. Способи й умови ефективного навчання. Раціональне планування навчання і відпочинку. Професійна орієнтація та кар'єрні амбіції. Ринок праці й законодавство про працю. Підприємливість для поліпшення здоров'я, безпеки і добробуту. Добробут: суспільний і особистий. Соціальні та економічні можливості й виклики сучасного суспільства.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Компетентнісні завдання (КП): <ul style="list-style-type: none"> – формулювання життєвого кредо; – визначення цілей і розробка планів у різних сферах життя; – визначення індивідуального стилю навчання; – відпрацьовування навичок раціонального планування часу й підготовки до іспитів; – виявлення професійних схильностей; – самооцінка характеру; – складання плану саморозвитку для успішного майбутнього. • Пірингове оцінювання (P2P). • Рефлексія.
--	--	---

<p>обґрунтовує індикатори для оцінки фінансового здоров'я [9 СЗО 4.9.2-6]</p> <p>вирізняє чинники фінансового становища, які мають позитивний вплив на здоров'я і добробут [9 СЗО 4.9.2-7]</p>		
<p>3. Емоційне і соціальне здоров'я <i>Учень та учениця:</i></p>		
<p>відстоює право кожної людини на індивідуальне (відмінне від інших) сприйняття дійсності [9 СЗО 1.2.1-1]</p> <p>не допускає проявів булінгу, насилля, зокрема в цифровому середовищі, ефективно протидіє насиллю і цькуванню, використовує ресурси для повідомлення про виявлені випадки [9 СЗО 1.2.1-2]</p> <p>обирає і допомагає іншим обрати ефективну стратегію поведінки в конфліктній ситуації [9 СЗО 1.3.2-3]</p> <p>установлює причиново-наслідкові зв'язки різних чинників небезпечних ситуацій соціального характеру [9 СЗО 2.2.1-1]</p> <p>прогнозує наслідки зміни соціального оточення [9 СЗО 2.2.1-3]</p> <p>обґрунтовує наслідки і шкідливість маніпулятивних та інших небезпечних стосунків для фізичного та емоційного здоров'я [9 СЗО 2.2.1-4]</p> <p>обґрунтовано використовує та відновлює власні життєві ресурси [9 СЗО 2.3.1-3]</p> <p>застосовує формули, графічні та статистичні методи, розрахунки, моделі для розуміння соціальних явищ, вирішення побутових питань і життєвих ситуацій [9 СЗО 3.1.1-3]</p> <p>досліджує і пояснює зміни власного емоційного стану та емоційного стану інших осіб [9 СЗО 3.2.1-3]</p> <p>пояснює вплив поведінки однієї особи на формування</p>	<p>Природа і види емоцій. Психічне та емоційне здоров'я. Емоційне благополуччя. Емоційна зрілість. Повага до індивідуального сприйняття дійсності. Емоційний інтелект. Саморегуляція та методи самоконтролю. Ефективна стратегія поведінки в конфліктній ситуації. Етична поведінка для поліпшення здоров'я. Діяльність зі створення цінності для інших осіб. Ефективна співпраця чи маніпуляції. Соціальні стереотипи поведінки. Вплив культури, мистецтва, народних традицій на формування безпеки, здоров'я, добробуту власних та інших осіб.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Мікрофон. • Мозковий штурм. • Формування критичного мислення. • Акваріум. • Сторітелінг. • Активне читання. • Компетентнісні завдання (КП): – оцінка власного емоційного інтелекту; – відпрацювання прийомів ефективного спілкування; – набуття навичок уникнення маніпуляцій; – допомога іншим у виборі ефективної поведінки в конфлікті. • Пірінгове оцінювання (P2P). • Рефлексія.

<p>здоров'я, безпеки та добробуту суспільства [9 СЗО 3.3.1-1] визначає основні ознаки впливу соціальних стереотипів поведінки на громадське та особисте здоров'я [9 СЗО 3.3.1-2]</p> <p>аналізує вплив культури, мистецтва, народних традицій на формування власної безпеки, здоров'я, добробуту та безпеки, здоров'я, добробуту інших осіб [9 СЗО 3.3.1-4]</p> <p>володіє техніками підтримки й відновлення життєвих ресурсів [9 СЗО 3.4.1-4]</p> <p>виявляє ініціативу й координує роботу групи для досягнення визначеного результату [9 СЗО 4.7.1-1]</p> <p>переконливо презентує свої (спільні) ідеї іншим особам у різний спосіб, зокрема з використанням цифрових засобів [9 СЗО 4.7.1-3]</p> <p>встановлює емоційний контакт у групі [9 СЗО 4.7.1-4]</p> <p>демонструє свідоме використання етичних норм, враховуючи індивідуальні цінності інших осіб [9 СЗО 4.8.1-1]</p> <p>дотримується правил міжособистісного спілкування, поважаючи право співрозмовника на особистий простір [9 СЗО 4.8.1-2]</p> <p>виокремлює прояви когнітивних викривлень, критично оцінює виникнення стереотипів, ідеалізації [9 СЗО 4.8.1-3]</p> <p>усвідомлює потребу у власній волонтерській діяльності [9 СЗО 4.10.1-2]</p>	<p>Цілі сталого розвитку та цифрове суспільство.</p> <p>Критичне ставлення до інформації.</p> <p>Значення спонсорства, меценатства та волонтерства в Україні.</p> <p>Соціальні впливи на здоров'я, безпеку й добробут.</p>	
<p>4. Дбаємо про власний організм <i>Учень та учениця:</i></p>		
<p>визначає ступінь складності ушкоджень і травм, надає домедичну допомогу собі та іншим особам у випадку ушкоджень чи травм у межах своїх можливостей [9 СЗО</p>	<p>Стратегії прийняття рішень щодо особистої гігієни, раціонального харчування,</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Мікрофон. ● Мозковий штурм. ● Microlearning.

<p>1.3.1-1] вибирає доцільні (ефективні) стратегії ухвалення рішень з користю для власного здоров'я та здоров'я інших осіб [9 СЗО 2.3.1-1] моделює власну стратегію здорового способу життя, відмову від шкідливих звичок, безпечну сексуальну поведінку [9 СЗО 2.3.1-2] ухвалює обґрунтовані рішення щодо можливостей використання та відновлення власних життєвих ресурсів [9 СЗО 2.3.1-3] доводить переваги здорового способу життя для збереження здоров'я [9 СЗО 3.1.1-1] застосовує формули, графічні та статистичні методи, розрахунки, моделі для експресоцінки і моніторингу стану здоров'я [9 СЗО 3.1.1-3] вибирає рішення з позиції їхнього впливу на формування здоров'я [9 СЗО 3.1.1-4] встановлює взаємозв'язок і пояснює взаємозумовленість фізичних, психічних та інших змін в організмі в підлітковому віці [9 СЗО 3.2.1-1] аналізує вплив ставлення людей до власного тіла і його змін на їхнє здоров'я, самооцінку і поведінку [9 СЗО 3.2.1-2] обирає модель поведінки, безпечної для здоров'я, що приносить користь і задоволення [9 СЗО 3.4.1-1] обирає здорові альтернативи для досягнення успіху, виявляє ресурси й можливості для їх реалізації [9 СЗО 3.4.1-2]</p>	<p>рухової активності, повноцінного відпочинку. Рухова активність і здоров'я. Гігієна, сон та біоритми для здоров'я. Харчування і контроль за масою тіла. Вікові зміни організму як ознака дорослішання. Моніторинг здоров'я. Гендер та гендерна рівність. Репродуктивне і сексуальне здоров'я. Культура і сексуальність. Інфекції, що передаються статевим шляхом. Кримінальна відповідальність за злочини сексуального характеру. Важливість сім'ї та батьківства. Соціально небезпечні хвороби (ВІЛ-СНІД, гепатити В і С) та їх профілактика. Індивідуальне, групове і громадське здоров'я. Домедична допомога собі та іншим особам у випадках ушкоджень чи травм. Вибір власної стратегії здорового способу життя.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Формування критичного мислення. ● Прес. ● Активне читання. ● Коло ідей. ● Компетентнісні завдання (КП): <ul style="list-style-type: none"> – розрахунок калорійності харчового раціону; – експресоцінювання індивідуального рівня фізичного здоров'я; – відпрацьовування навичок поширення достовірної інформації про ВІЛ-інфекцію / СНІД ● Пірингове оцінювання (P2P). ● Рефлексія.
---	--	--

Прикінцева частина

Види навчальної діяльності

Таблиця 1

Інтерактивні види навчальної діяльності	Мікрофон	Прес	Акваріум	Ажурна пилка	Мозковий штурм	Інтерв'ю	Дискусія	Театралізація	Коло ідей	Навчаючі вчусь	Токшоу	Навчальні ігри
Індивідуальна робота						✓						✓
Робота в парах		✓					✓					✓
Робота в групах			✓	✓			✓		✓	✓		✓
Фронтальна робота	✓				✓			✓			✓	

Таблиця 2

Дослідницькі види діяльності	Компетентісне завдання	Навчання на основі запитів Inquiry Based Learning	Проектне навчання Project Based Learning	Проблемне навчання Problem Based Learning	Створення лепбуків	Навчальні екскурсії
Індивідуальна робота	✓		✓	✓	✓	
Робота в парах	✓				✓	
Робота в групах	✓	✓	✓		✓	
Фронтальна робота						✓

Таблиця 3

Види діяльності	Активне читання	Аналіз тексту	Micro-learning	Сторітелінг (Story-telling)	Створення інтелектуальних карт	Мейкерство	Формування критичного мислення	Пірінгове оцінювання (P2P)	Рефлексія
Індивідуальна робота	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
Робота в парах				✓	✓	✓	✓	✓	✓
Робота в групах				✓	✓	✓	✓	✓	✓
Фронтальна робота							✓		

Таблиця 4

Залучення цифрових інструментів і технологій	Технології формування медіаграмотності	Пошук інформації	Створення цифрових продуктів (презентація, музика, плакат, інфографіка)	Принеси свій пристрій BYOD (Bring Your Own Device)	Використання е-навчальних ігрових середовищ	Віртуальна, змішана й доповнена реальність
Індивідуальна робота	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Робота в парах			✓		✓	
Робота в групах			✓		✓	
Фронтальна робота					✓	

Таблиця 5

Форма організації	Технологія перевернутого класу (Flipped Classroom)	Змішане навчання (Blended learning)	Ротаційна модель	Колаборативне навчання	Машинне навчання (Mashing Learning)	Технології дистанційного навчання	Технології інклюзивної освіти
Індивідуальна робота	✓	✓	✓		✓	✓	✓
Робота в парах		✓	✓	✓		✓	✓
Робота в групах		✓	✓	✓		✓	✓
Фронтальна робота	✓	✓				✓	✓

Інструменти для формувального оцінювання:

1. Сервіси для створення вікторин, опитувальників, онлайн-тестувань: kahoot.com, socrative.com, mentimeter.com, onlinetestpad.com, quizlet.com, quizizz.com, triventy.com, www.strawpoll.me;
2. Мультисервіси для створення інтерактивних завдань: learningapps.org, studystack.com, <https://www.classcraft.com/>, <https://bristarstudio.com/>

Інструменти для створення інтерактивного контенту:

1. Віртуальні дошки: padlet.com, trello.com, twiddla.com, whiteboard.org.
2. Хмари слів: answergarden.ch, wordart.com, tagxedo.com;
3. Інтелекткарти: mindmeister.com, mindmapninja.com, coogle.it, bubble.us, mindomo.com, mind24.com, wisemapping.com, spiderscribe.net;
4. Інфографіка та візуалізація: piktochart.com, canva.com, visual.ly, prezi.com, thinglink.com.

Література:

1. Концепція Нової української школи. 2016. Режим доступу : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
2. Державний стандарт базової середньої освіти (постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898). Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoi-serednoyi-osviti-i300920-898>.
3. Типова освітня програма для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти, затверджена наказом МОН України від 19 лютого 2021 р. № 235.
4. Модельна навчальна програма «ЗДОРОВ'Я, БЕЗПЕКА ТА ДОБРОБУТ. 5–6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (автори: Василенко С. В., Коваль Я. Ю., Колотій Л. П.). Режим доступу : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Sotsial.zdorovyazberezhuv.osv.haluz-5-6-kl/Zdorov.bezp.ta.dobrob.5-6-kl.Vasylenko.ta.in.14.07.pdf>
5. «Здоров'я, безпека та добробут». Підручник інтегрованого курсу для 5 класу закладів загальної середньої освіти (автори: Василенко С. В., Коваль Я. Ю., Колотій Л. П.). Режим доступу : <https://e-litera.com.ua/upload/grade-5/books/g-5-zbd-ebook.pdf>
6. «Здоров'я, безпека та добробут. Формувальне, поточне і підсумкове оцінювання». Зошит для учнів 5 класу закладів середньої освіти (автори: Василенко С. В., Коваль Я. Ю., Колотій Л. П.). К.. Літера-ЛТД, 2022
1. Блудова Ю. О. 2020. Використання технології ВУОД в освітньому процесі Нової української школи. Режим доступу : http://repository.khpa.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/1884/1/Bludov_st2.pdf.
2. Морзе Н., Василенко С., Варченко-Троценко Л., Вембер В., Бойко М., Воротникова І., Смирнова-Трибульська Є., Дзябенко О. 2021. [Інноваційні педагогічні методи в цифрову епоху](#).
3. Столяр Г. І. 2020. Навчання на основі учнівського запиту шляхом дослідження. Режим доступу : <https://pu.org.ua/%D0%A2%D0%95%D0%97%D0%98%2013.03.2020.pdf#page=368>.